

*Podnetnosť kontaktov medzi českou a slovenskou literárnou vedou nie je potrebné ani dokazovať, ani zvlášť obhajovať. Ide o jednu z oblastí, v ktorej široko ponímaný česko-slovenský kontext má svoj nepateticky vecný, pracovný, na báze myšlienkových iniciatív založený výstup; má aj svoju históriu, svoju rešpektu hodnú tradíciu. Práve na ňu nadväzovali naši českí kolegovia z Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, keď v roku 1996 venovali tretie číslo časopisu Česká literatura aktuálnym výstupom slovenskej literárnej vedy. Na túto tradíciu nadviazalo aj naše spoločné pracovné stretnutie v Luhačovicích v júni t.r. (správa o podujatí bola uverejnená v 4. čísle tohto časopisu); a na túto tradíciu nadväzujeme aj týmto číslom Slovenskej literatúry. Z príspevkov vedeckých pracovníkov Ústavu pro českou literaturu AV ČR ho zostavil a zredigoval **Tomáš Kubíček**, za čo mu patrí naša vďaka.*

Redakcia Slovenskej literatúry

Editorial

Páté číslo Slovenské literatury, které právě držíte v ruce, bylo sestaveno poněkud netradičně. Namísto příspěvků slovenských literárních vědců, kteří využívají tento časopis jako platformu pro shledávání aktuální podoby slovenské literatury a myšlení o ní, je toto číslo sestaveno z příspěvků českých badatelů, kteří v současné době působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR a zabývají se především literaturou českou. Motivem této netradiční volby bylo představit kolegům a slovenské odborné veřejnosti žitou podobu české literární vědy na půdě akademické instituce a souběžně dokázat, že nejde o protimluv.

Jde nám především o přiblížení metod práce a způsobů myšlení, a proto byly vybrány texty, které by měly doložit momentální zaměření ústavu a současně dokumentovat i přesahy, související s rozsáhlými proměnami, kterými instituce nyní prochází. První část příspěvků přiblíží právě dokončovaný projekt *Dějiny české literatury po roce 1945*, který vzhledem ke své komplexní povaze představoval jeden z pilířů vědeckého výzkumu ústavu v uplynulém desetiletí a který se v tomto roce uzavírá. Právě na jeho ukončení a na současné konečné stadium prací na Lexikonu české literatury, navazují rozsáhlé strukturální změny instituce, které v předkládaném čísle rovněž – alespoň částečně – zohledňujeme.

Texty Pavla Janáčka a Pavla Janouška, vybrané ze zmíněného korpusu, dokumentují vývoj českého románu a dramatu v padesátých a šedesátých letech již minulého století. Příspěvky byly zvoleny pro svou kompaktnost, díky níž mohou být publikovány jako samostatné studie, a současně pro totožnost příběhu, který vyprávějí a který si navzájem předávají: totiž příběhu o potřebě tehdejších autorů vyslovit se k současnosti, o potřebě, která se stala – byť někdy nevědomou – součástí ideologických her, v nichž je pro literaturu nachystána role poslíčka. To však není jediná příbuznost mezi oběma texty. Ačkoliv je každý z nich orientován na jiný žánr, právě díky jejich spojení je možné sledovat cestu či genezi myšlení vedoucího od zjednodušeného vnímání skutečnosti ke skutečnosti jako složitému systému jevů, znaků, souvislostí.

Cortazárovská studie Alice Jedličkové je již zcela jiného rodu a dokumentuje spíše zamýšlenou podobu literárního výzkumu – tedy průzkum literárního textu nástroji, které nabízí teorie vyprávění. Dokumentuje tak jednu ze současných tendencí v rámci ústavu, která by měla vésti k ustanovení badatelské skupiny, jež by zaměřila svoji pozornost na literárněteoretickou alternativu, v českém prostředí dlouho přehlíženou či nedostatečně využitou. V představách těch, kteří se pokoušejí rozvinout naratologický výzkum, není přitom pevný pracovní tým, jehož členy by byli pouze pracovníci mateřského Ústavu pro českou literaturu, nýbrž operativní seskupení, k němuž se mohou přidávat spolupracovníci z různých institucí a koneckonců i oborů.

Namísto tradičního zadání rubriky *Rozhledy* jsme uposlechli metodologického pokynu názvu a nechali jsme Petra Hrušku rozhlédnout se po české poezii přelomu osmdesátých a devadesátých let.

Poněkud netradičně byl komponován i soubor příspěvků určený do rubriky *Dokumenty*. Jedná se o upravené referáty, které odezněly na prvním (a doufejme, tradici zakládajícím) setkání mladších slovenských a českých literárních vědců v Luhačovicích v červnu 2002. Setkání bylo proponováno jako střet různých způsobů čtení autorů, které ta či ona strana považuje za reprezentativní (a to nikoliv v pejorativním smyslu) představitel své literatury uplynulého desetiletí. Česká strana nabídla svým slovenským kolegům ke čtení Danielu Hodrovou, Ivana Martina Jirouse a Miloše Urbana. S výsledky slovenské volby a „českého“ čtení těchto autorů se můžete seznámit v rámci uvedeného bloku.

A konečně poslední netradiční řešení, které nabízíme čtenářům Slovenské literatury: jsou to e-mailové odkazy na autory jednotlivých studií a příspěvků. I my se totiž domníváme, že literatura je součástí komunikativního procesu, který vede k pochopení „člověka ve světě znaků“. Uvedené odkazy jsou tedy jednou z možných cest k takovéto komunikaci a k případné výměně znakových systémů, pro něž jsme souřadnicemi.

Tomáš Kubiček